

DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA

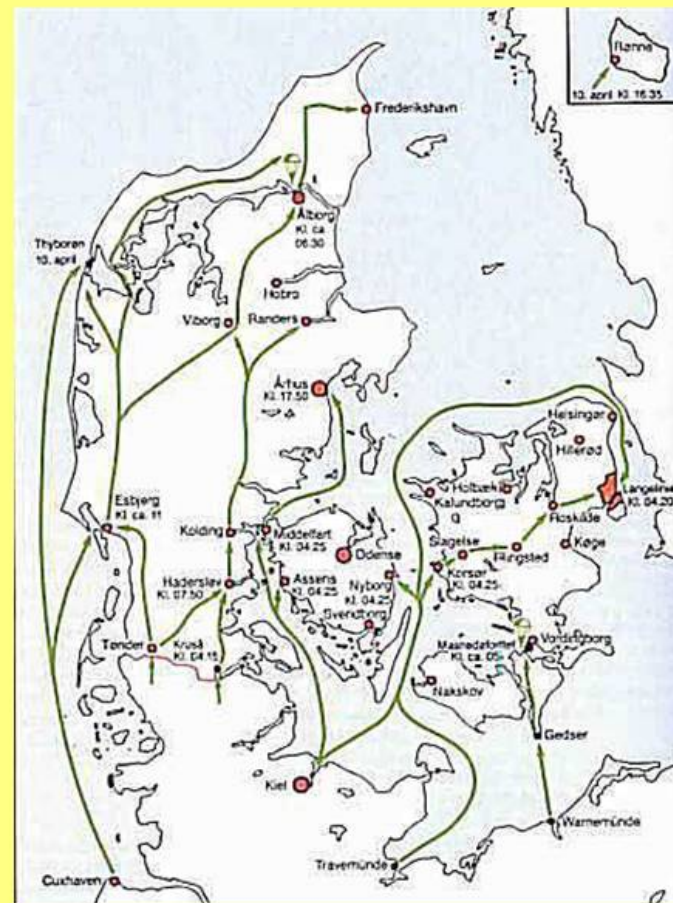
SKANDINÁVSKÉ TAŽENÍ

tažení proti Norsku a Dánsku

Důvod: 1. snaha získat norské fjordy, vybudovat zde přístavy pro hladinové loďstvo a německé ponorky - pro útok na Británii

2. volná plavba německých lodí po Baltském moři - možnost přechodu se Švédskem - dovoz železné rudy pro zbrojní průmysl

Přepadení Dánska a Norska - Operace Weserübung

Listopad 1939: Příslušníci britských expedičních sil a francouzského letectva před polním krytem s označením „Downing Street No. 10“ (adresa britského ministerského předsedy)

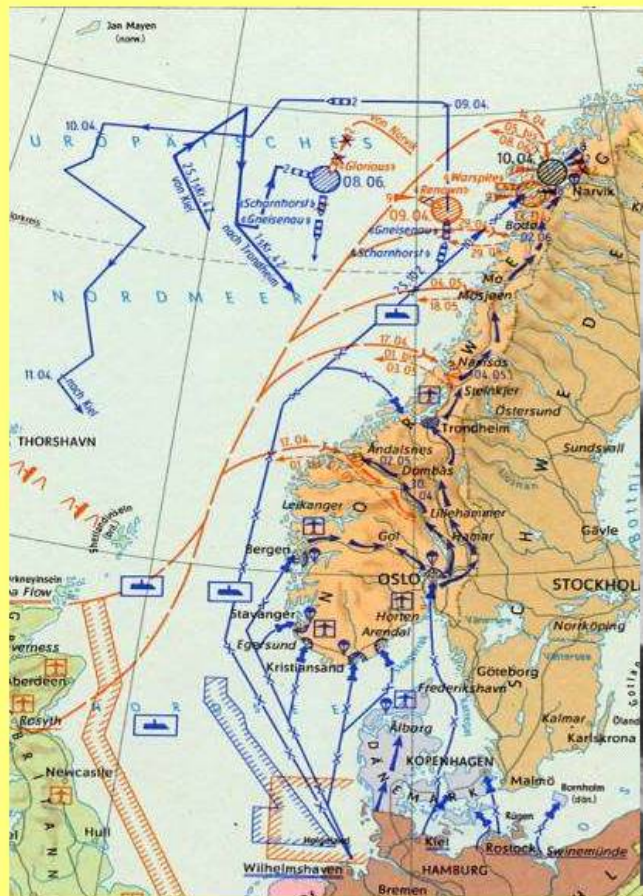
útok na Dánsko

1940

útok na Norsko

Narvik

Celkové dánské ztráty na životech 9. dubna činily 13 vojáků, 20 bylo zraněno. Současně přišlo o život také několik civilistů. Německé ztráty známy nebyly.

ZÁPADNÍ TAŽENÍ

- Západní tažení

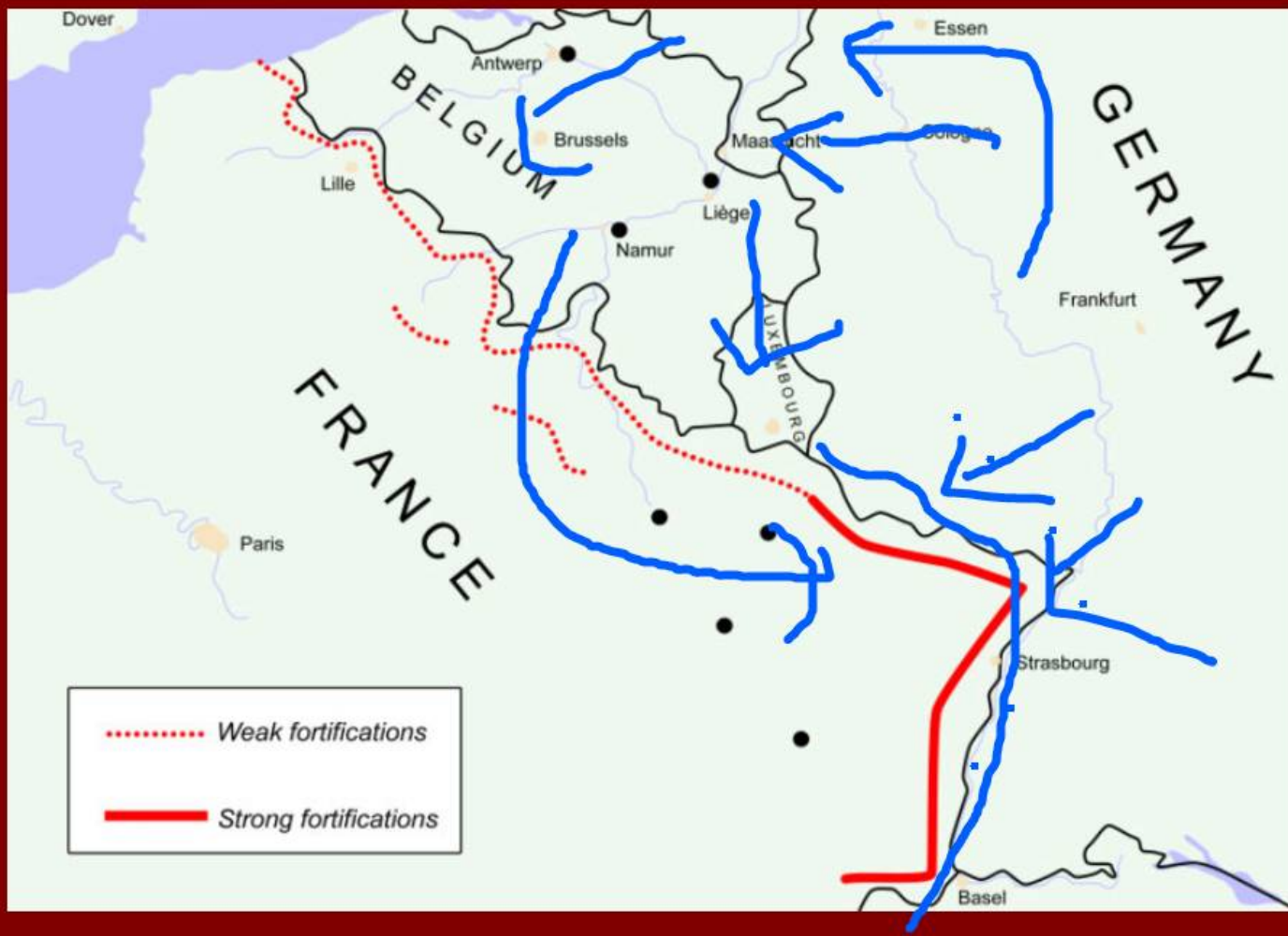
Tažení proti Francii

- Němci obešli obrannou Maginotovu linii a přepadli Francii ze severu
- **útok zahájen ?**
10. května 1940 – během několika dní obsazeno: ?
Nizozemsko, Lucembursko, většina Belgie
- **rychlý postup severní Francií ke kanálu La Manche**
– rozdělení spojeneckých sil – zatlačeny k moři
- **evakuace asi 350 000 mužů během května a června 1940 z přístavu Dunkerque do VB**

Situace v roce 1940

MAGINOTOVA LINIE

1940 západní tažení

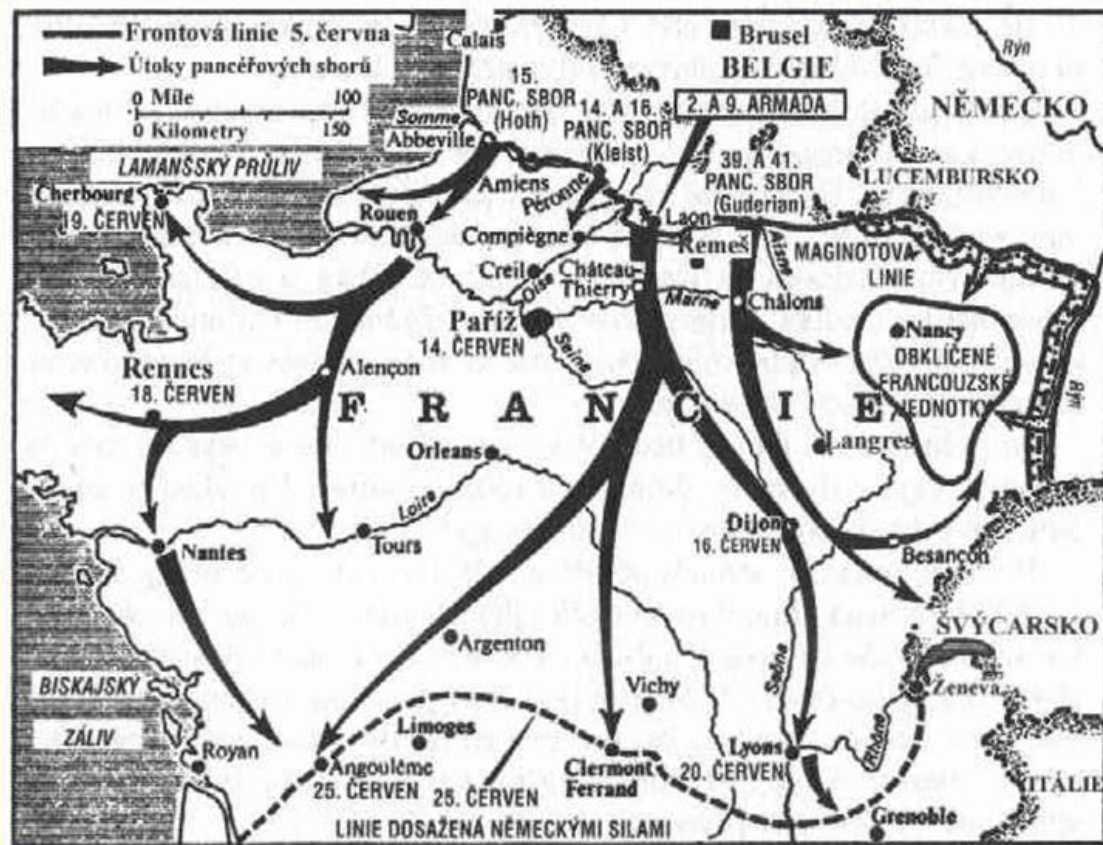
Fall GELB 1940

ovládnutí Beneluxu

útok na Francii

překročení kanálu v Belgii

**Útok na Francii začal 10. května 1940
výsadkem parašutistů v Nizozemí.**

německá pěchota v Bruselu

**Německé tanky Panzer 38(t) překračují
Meusu 10. května 1940**

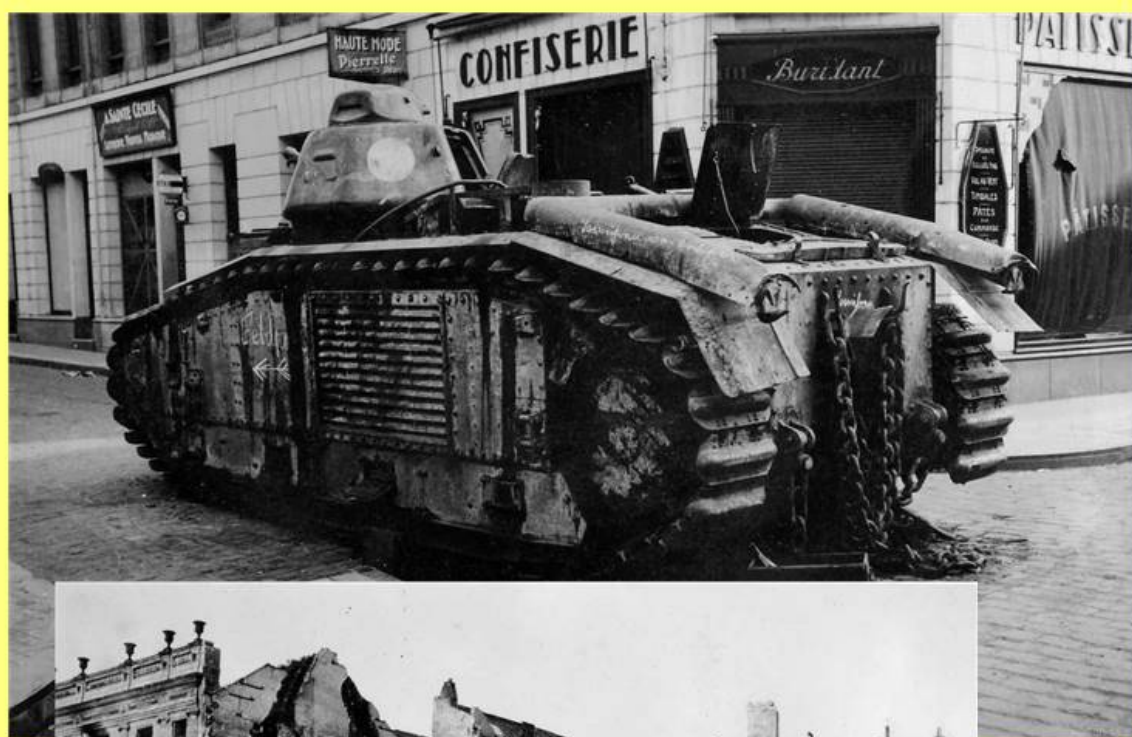
DUNKERQUE

evakuace Francouzů a Britů do Anglie

Le matériel abandonné par les Britanniques jonche les plages de Dunkerque ; au premier plan, deux victimes.

Porážka Francie

- **14. června 1940 ?**

Němci v Paříži, premiér Petaine podepsal podmínky příměří

- **Francie rozdělena na dvě části ?**

– sever okupován Němci

- jih – hl. město Vichi – vichistický režim, prezident Petain

<http://www.reflex.cz/Clanek16073.html>

odboj – v čele Charles de Gaulle

Němci v Paříži

**Vagón, kde byla podepsána
kapitulace v červnu 1940.**

gen Petain

De Gaulle

Rozdělení Francie

FRANCE

UNDER GERMAN
OCCUPATION
1940-44

Coastal Military Zone:
entry prohibited

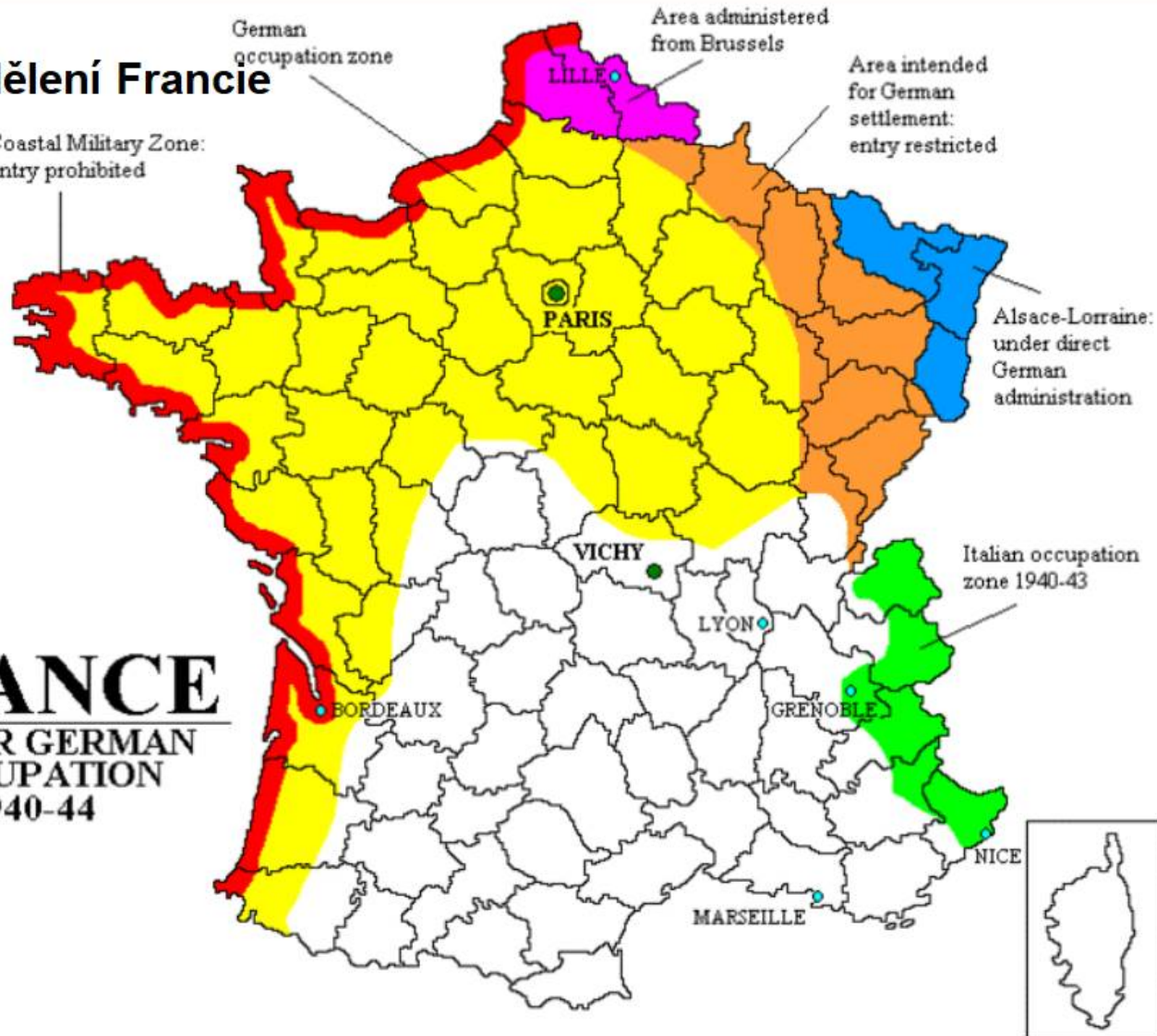
German
occupation zone

Area administered
from Brussels

Area intended
for German
settlement:
entry restricted

Alsace-Lorraine:
under direct
German
administration

Italian occupation
zone 1940-43

Britové vstupují do války – jejich jednotky jsou vytlačeny z Francie

- „Mohu Vám slíbit jen
krev, pot a slzy...“
- Winston Churchill

CHURCHILLUV NÁSTUPNÍ PROJEV

- *„Neslibuji Vám nic než krev, slzy a pot.
Čeká nás nejtěžší zkouška, před námi
jsou dlouhé měsíce bojů a utrpení.“*

Válka o Británii

- **16. července zahájení invaze na Britské ostrovy**
(Seelowe – Lvoun)
- **nutnost ovládnout vzdušný prostor nad VB a kanálem La Manche**
- polovina srpna – Luftwaffe – něm. letectvo – útok proti britským letištím, továrnám, bombardován Londýn
- **zpočátku situace pro Brity kritická**
- **RAF (Royal Air Force) – posíleno letci z ČSR, Polska, Belgie, Kanady...**

- britský průmysl se přeorientoval na válečnou výrobu
- Britové používali radar
- **německé bombardování – ohromné lidské a materiální ztráty, ale za pár měsíců bylo jasné, že Britové svoje území ubrání**
- **! První Hitlerův neúspěch ve válce !**

NÁLET NA LONDÝN

HAWKER HURRICANE

SPITFIRE SUPERMARINE

MESSERSCHMIDT ME 109

JUNKERS JU 87

Kromě britských pilotů RAF a FAA se bitvy o Británii účastnili též piloti z mnoha zemí světa, přičemž českoslovenští piloti tvořili jejich významnou složku.

Dle různých zdrojů se bitvy o Británii účastnilo 84 - 93 pilotů, z nichž velká většina pocházela z českých zemí. Dále se bojů účastnili ve větší míře piloti z Polska, Nového Zélandu, a Kanady, v menší míře z Belgie, Austrálie, Jižní Afriky, Francie, Irska, USA, Jamajky, Palestiny a Jižní Rhodesie.

Sestava Heinkelů v bitvě o Británii

Supermarine Spitfire 131. perutě RAF

Napadení SSSR uč. 70 – 74

- **operace Barbarossa – plán útoku proti SSSR – původně na květen 1941 – díky italským neúspěšným akcím zdržení:**
- **italské tažení proti Řecku – neúspěšné**
- **italské výboje v severní Africe proti Egyptu – katastrofální porážka Italů (britskými vojsky)**
- **Italové vyhnáni i z Habeše**
- **v únoru 1941 vyslali Němci Italům tankové jednotky na pomoc – Britové zatlačeni k Egyptu**

TAŽENÍ NA BALKÁNĚ

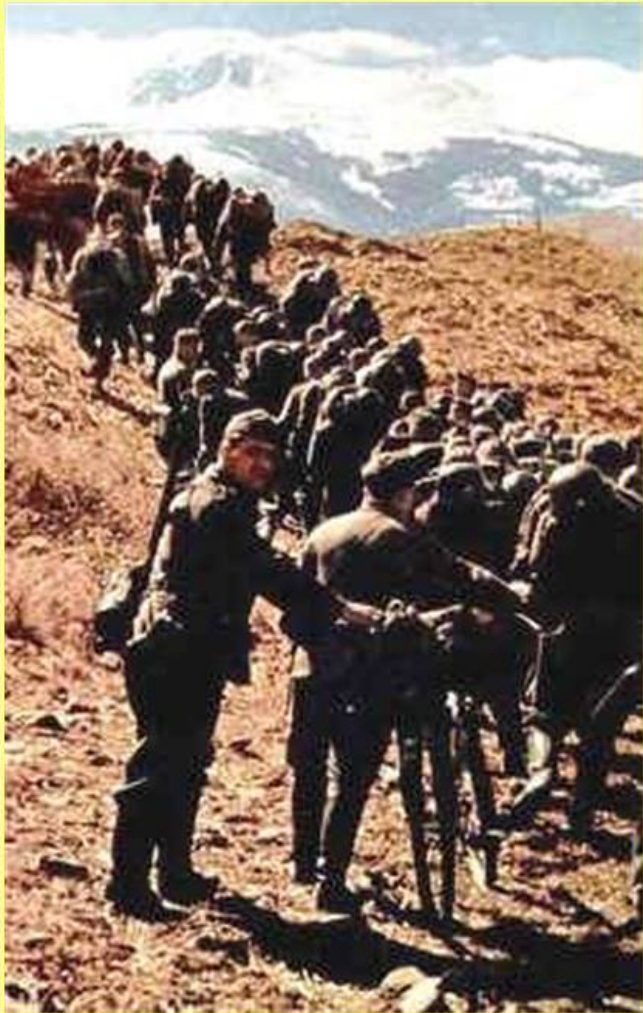
- **tažení Němců na Balkáně – blesková válka měla úspěch – obsazena Jugoslávie**
v Chorvatsku vytvořen proněmecký režim v čele s fašistickou ustašovskou vládou, (kruté zacházení se Srby a Židy)
- **obsazeno i Řecko**
- spojenci Hitlera – Maďarsko a Bulharsko – získal část řeckého a jugoslávského území
- **boje na Balkáně přinesly měsíční zdržení akce Barbarossa**

Řečtí dobrovolníci

Řekové zahnali Italy zpět do Albánie

Řekové u bulharských hranic

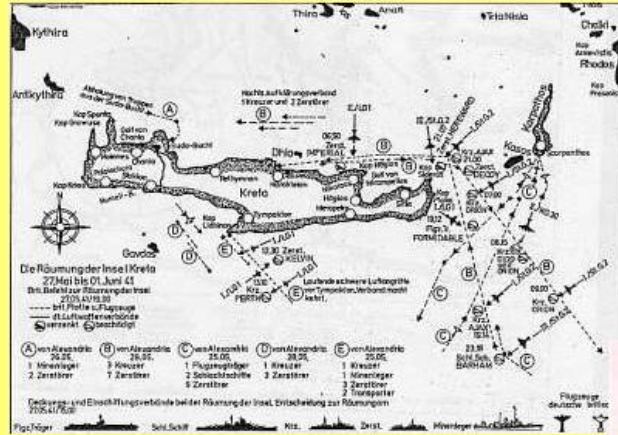
kapitulace Řecka

Kréta 1941

Němci Kréta 1941

dobytí
Jugoslávie.

"Ustašovci"

Tažení do Afriky

- Italové v září 1940 napadli Egypt, ale byli zatlačeni do Lybie
- Německo vysílá do Afriky expediční sbor, kterému velí generál Erwin Rommel

BOJE V AFRICE

- 1942 zpočátku úspěchy Němců (Afrikakorps – gen.Rommel), po vstupu USA do války iniciativa na stranu spojenců
- bitvy u Tobruku a u El Alamejnu
- gen.Montgomery (VB) a gen.Eisenhower donutili Německo ke kapitulaci

Afrika

zpočátku byli Němci velmi úspěšní a africké tažení bylo dáváno za vzor celé německé armádě. Nebude tomu navždy...

Africacorps

Erwin Rommel

1942 - bitva u El Alameinu

Montgomery Bernard Law

Vojáci Commonwealthu u El Alamejnu

1942

americké a britské jednotky se vylodily v Casablance, Oranu a Alžíru ve francouzské severní Africe (operace Torch).

Dwight D. Eisenhower

Britský křižníkový tank Mk VI Crusader I (A15)
během bojů v poušti

Přesun německé obrněné techniky v severní Africe

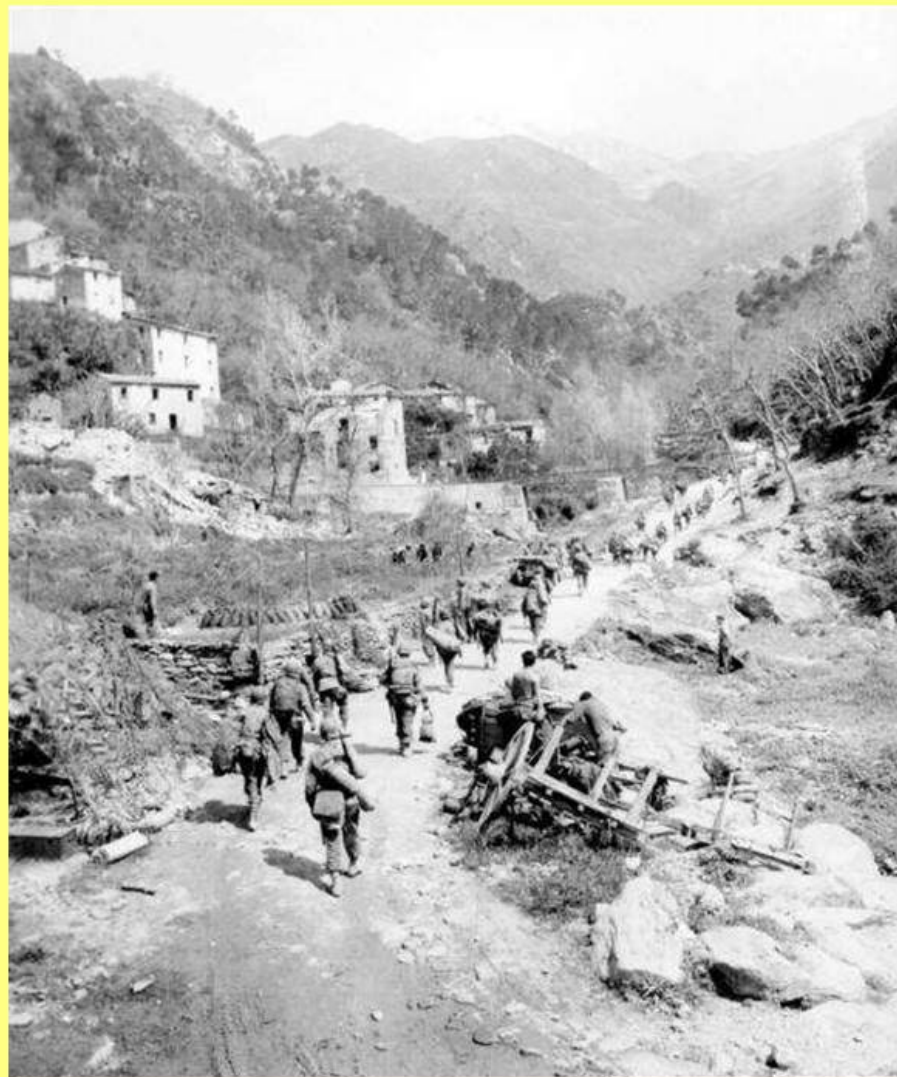

1943 bitva v Kasserinském průsmyku - Němci
připravili krutou porážku nezkušeným
Američanům.

Rommela ale vzápětí sklátila žloutenka a Britové prolomili Maretskou linii. A když Spojenci konečně dobyli i kótu 609, byly Hitlerovy dny v Africe definitivně sečteny.

Němečtí a italští váleční zajatci

síly Osy 13. května 1943 kapitulovaly.

Do zajetí padlo 275 000 italských a německých vojáků.

POSTOJ USA

- stále politika **izolacionismu**
- materiálně podporovaly VB a její spojence (na základě zákona z března 1941 „Lend and Lease Act“) => bezúročná půjčka
- konvoje lodí z USA do VB se stávaly častým cílem německých ponorek

Situace v roce 1941

Situace v na přelomu 1940 – 1941 – ruská fronta 1941

OPERACE BARBAROSSA

- 22.června 1941 zahájilo Německo útok proti SSSR, tažení se zúčastnila také Itálie a další spojenci Osy
- Taktika bleskové války a nepřipravenost Rudé armády – rychlý postup Německa.
- Říjen 1941 obklíčen Leningrad (900 denní blokáda), wehrmacht (německá vojska) stála před Moskvou.

22.6.1941

Útok proti SSSR – 2. etapa války

- 22. června 1941 – bez vyhlášení války – mohutná ofenzíva, na které se podíleli i němečtí spojenci
- útok ve třech směrech:
 - 1/ na Leningrad
 - 2/ na Moskvu
 - 3/ přes Ukrajinu na Kavkaz

- **první týdny pro SSSR katastrofální :**
Leningrad obklíčen (900 dní blokády do ledna 1943)
obsazena celá Ukrajina – na dobytém území
nacistický teror (koncentrační tábory, nucená práce)
postup k Moskvě
- **Velká vlastenecká válka** – totální mobilizace
hospodářství a obyvatelstva SSSR (průmysl na Sibiři,
Uralu, Povolží)
- **příchod mrazů Němce zastavil**

This map illustrates the military situation around Leningrad during the Siege of Leningrad. The city of Leningrad is shown in red, surrounded by the Leningrader Front (orange). To the north, the Finnish Army (Finnische Armee) is positioned in green. To the south, the Northern Army Group (Heeresgruppe Nord) is shown in green. The Volchov Front (Volchov-Front) is also indicated in orange. Key locations include Tappari, Leningrad, Kronstadt, Oranienbaum, Krasnoje Selo, Sluck, Mga, Pogost'e, Volchov, Slisselburg, Kraskovo, Lennbolovo, Svirica, and Vymovo. The Ladoga-See (Lake Ladoga) is visible to the north and east. The map uses dashed lines to represent military boundaries and solid lines for roads or railways. A small inset photograph in the bottom right corner shows a group of people, possibly soldiers or civilians, in a snowy environment.

- **v prosinci 1941 mohutná ruská ofenzíva před Moskvou**
– gen. Žukov – Němci donuceni k ústupu od Moskvy
- na jaře 1942 změna Hitlerovy taktiky – snažil se odříznout Moskvu od kavkazských ropných nalezišť a ovládnout stepi kolem Volhy = dopravní tepna
- **léto 1942 – Německo na vrcholu moci – ovládalo střední a západní Evropu – odolávala jenom VB (ponorková válka) – neúspěch u Moskvy považován za ojedinělou epizodu**

Sovětský těžký tank T-35

Německé síly deroucí si cestu plání kdesi v SSSR

Sovětští vojáci jsou odváděni do zajetí v roce 1941

Ruská pěchota útočí proti německým pozicím.

Civilní obyvatelstvo se ve velké míře podílelo na budování obranných pásem a kopání protitankových příkopů.

1941 - bitva u Moskvy

- Prosinec 1941 – zastaven útok na Moskvu, příčiny (Hitler podcenil sílu Rudé armády, mráz)
- Generál Žukov přešel do protiútoku – porážka Německa v bitvě o Moskvu – konec vyhlídek na rychlé ukončení války.
- Wehrmacht útočí jižním směrem – snaha odříznout Moskvu od nalezišť ropy.

Prosinec 1941, jednotky z Moskvy odcházejí na frontu

Sovětská zimní ofenziva

Protiútok sovětské pěchoty

Generál zima definitivně převzal velení a zastavil německou ofenzívu

SPOLUPRÁCE SPOJENCŮ

- Reakce Churchilla po napadení SSSR – prohlašuje SSSR za svého spojence – vznik protihitlerovské aliance (VB, USA a SSSR).
- Poskytnuta obrovská materiální pomoc Sovětskému svazu.
- Srpen 1941 Atlantická charta – první formulace válečných cílů (USA a VB, později SSSR a dalších 26 států).

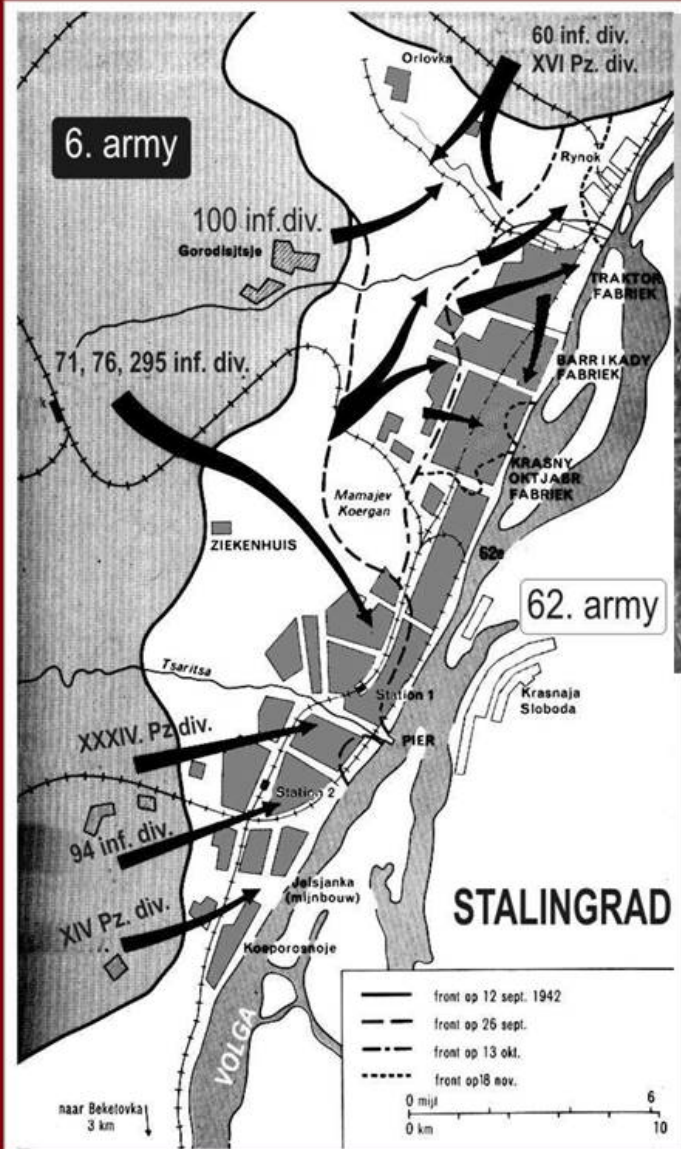

SPOJENCI

BITVA U STALINGRADU

- léto 1942 - rychlý postup německých vojsk k Povolží a Kavkazu
- Zahájen útok na Stalingrad – tvrdé pouliční boje, Němci téměř vítězí, ale Rudá armáda se ubránila a Němce obklíčila – únor 1943 se zbytek německé armády vzdal (gen.Paulus)
- Zlom v bojích na východní frontě

němečtí zajatci

polní maršál Paulus - zajetí

Mamajevova mohyla

BITVA U KURSKA

- červenec 1943 – Hitler se pokouší o zvrat – tanková bitva – SSSR má dvojnásobnou přesilu a poráží Němce
- Po porážce u Kurska už má německá armáda tak velké ztráty, že je nelze nahradit a zahajuje ústupové boje
- listopad 1943 osvobozen Kyjev
- leden 1944 ukončena blokáda Leningradu

Kolona Tigrů

Sovětské tanky KV-1S připravené k boji

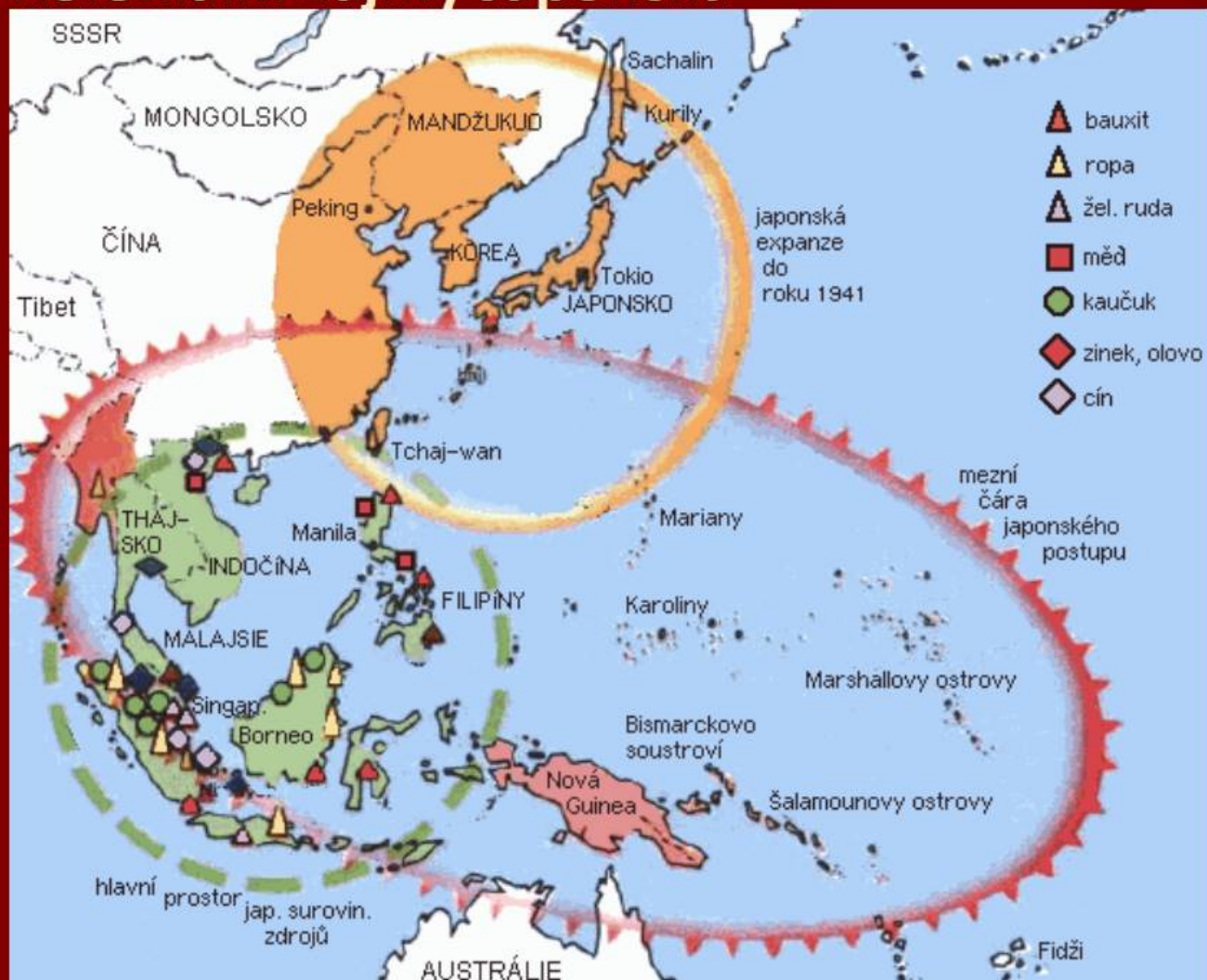

VSTUP USA DO VÁLKY

- 7.12.1941 Japonci napadli americkou základnu Pearl Harbor (Havajské ostrovy)
- Důvod:
 - americká podpora spojencům
 - zničení amerických letadlových lodí

Důsledek: USA vstupují do války = válka se stává světovou

Koloniální zájmy Japonska

Japonská expanze a válka v Tichomoří

- **září 1940** – Japonsko si podmanilo francouzskou Indočínu –Vietnam, Kambodžu, Laos
- **snaha o ovládnutí celé Asie a Tichomoří**
- potřeba zbavit se vojenské přítomnosti USA v této oblasti
- bez předchozího vyhlášení války – **7. prosince 1941** – **zkáza amerického přístavu Pearl Harbor na Havaji**

- **Japonsku vyhlásila válku VB, Německo a Itálie vyhlásilo válku USA**
- Japoncům se podařila blesková válka, stali se pánem moře a postupovali rychle i na pevnině
- **v 1. polovině roku 1942 Japonci ovládli celou oblast západního Pacifiku – nevýhodou velké vzdálenosti**
- **vytlačeny americké posádky z Filipín**
- **Američané si ubránily drobný ostrov Midway jako „letadlovou loď“**

- nasazeno loďstvo (porážka britského loďstva) a letadla
- pokus o psychologický zvrat (Japonci stále vítězili)
 - Američané 18. dubna 1942 bombardovali Tokio –
 - letadla vzlétla z letadlové lodi Hornet – důležitý morální význam akce

Photo # 80-G-182874 Pearl Harbor, looking southwest, 30 October 1941

PEARL HARBOR PŘED ÚTOKEM

Photo # 80-G-411117 Ford Island and East Loch, Pearl Harbor, 3 May 1940

Photo # 80-G-19942 USS Arizona burning at Pearl Harbor, 7 December 1941

PEARL HARBOR PO ÚTOKU

Photo # 80-G-19943 Wrecks of USS Downes & Cassin, 7 Dec. 1941

Photo # 80-G-32836 Burning PBY at NAS Kaneohe after Japanese attack, 7 December 1941

Photo # NH 50926 Parade Ground, Pearl Harbor Marine Barracks, during Japanese air attack

Záchrana přeživších z USS Virginia

Japonské úderné letecké svazy připravené k útoku

VÁLKA V TICHOMOŘÍ

- cílem Japonců ovládnout Tichomoří a JV Asii
- Zpočátku úspěchy (Barma, Malajsie, Filipíny, Indonésie)

OBRAT

- červen 1942 – „bitva letadlových lodí“ u Midway
- Srpen 1942–únor 1943 – boj o Guadalcanal

BITVA V KORÁLOVÉM MOŘI 4.-9.5.1942

Hořící USS Lexington během bitvy v Korálovém moři

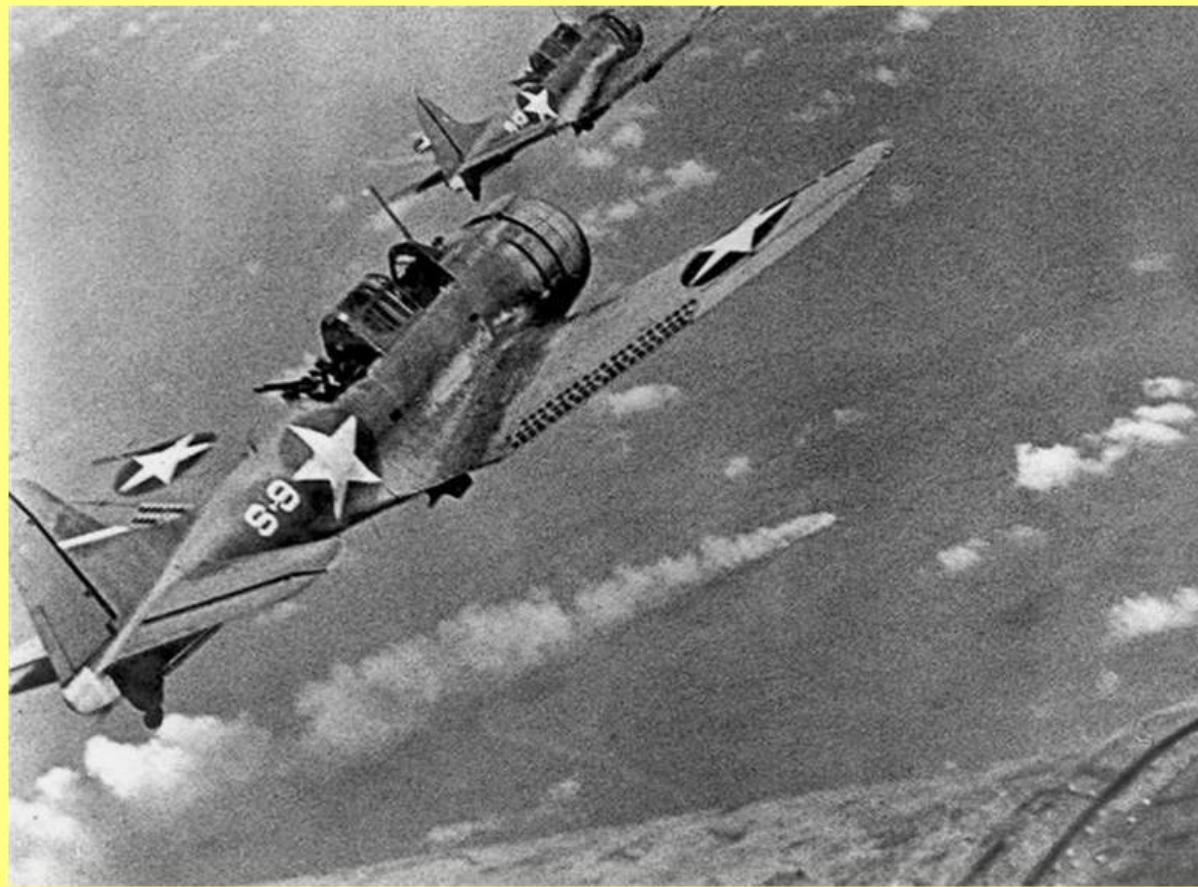

bitva v Korálovém moři

bitva u Midway 1942

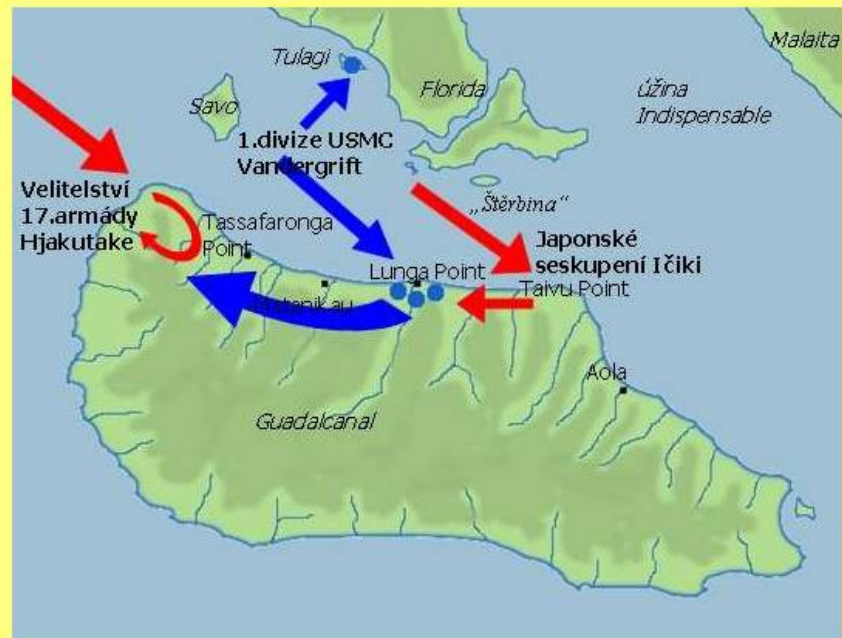
Atol Midway na konci roku 1941

Letouny SBD Dauntless US Navy 6. června 1942. Pod nimi hořící křižník Mikuma

bitva o Guadalcanal

1942 - 1943

Stíhací letouny Wildcat na Hendersonově letišti na Guadalcanalu

BOJE V ITÁLII

- Červenec 1943 vylodění spojenců na Sicílii – převrat v Itálii – Mussolini uvězněn
- Hitler nechal obsadit Itálii, Italové odzbrojeni – úporná německá obrana – Itálie přechází ke spojencům
- červen 1944 osvobozen Řím, sever Itálie loutkový fašistický režim – boje až do konce války

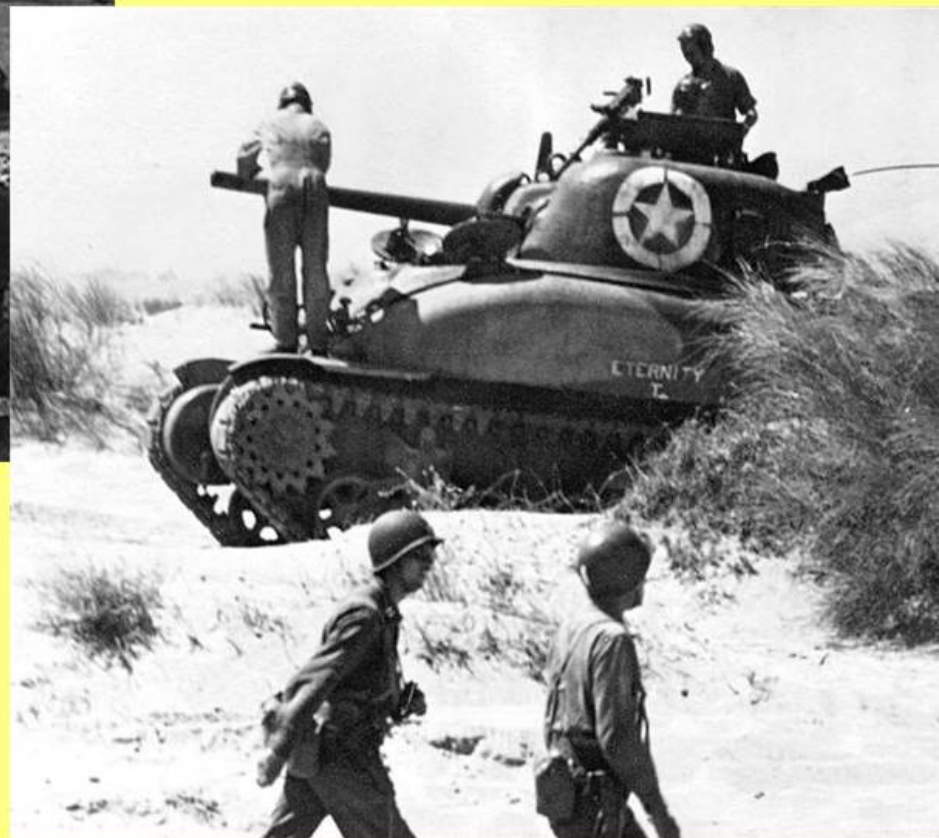
OPERACE HUSKY - SICÍLIE 1943

George S. Patton, velitel americké 7. armády, která jako první dosáhla Messiny

**Vylodění britských jednotek na
Sicílii 10. července 1943**

Americká posádka při kontrole tanku po vylodění

Mussolini (druhý zleva), jeho milenka Clara Petacci (uprostřed) a jiní fašisté lynčovaní na benzínce v Miláně

osvobození Říma

VELKÁ TROJKA

- leden 1942 – Spojené národy
 - 1942-43 další jednání mezi USA, VB a SSSR, i když panovala vzájemná nedůvěra
 - společný válečný cíl – bezpodmínečná kapitulace Osy
 - politické otázky budou řešit až po válce
- Teheránská konference – 1.schůzka
Velké trojky – závazek otevřít v květnu 1944 druhou frontu ve Francii

VYLODĚNÍ V NORMANDII

- 6.6.1944 Den D – vylodění v Normandii (generál Eisenhower) – přípravy, ale už od jara
- včele německého vojska maršál Rommel
- jednotky tvořili zejména Američané, Britové a Kanad'ané, největší ztráty na pláži Omaha.
- srpen 1944 osvobozena Paříž - vytvořena prozatímní vláda – včele Ch. de Gaulle
- V září 1944 osvobozena celá Francie.

vyloďení v Normandii **6.6.1944**

den D

- **pomalý postup do francouzského vnitrozemí**
- srpen 1944 osvobozena Paříž, v září celá Francie
- **postupovali dále přes Belgii a Nizozemí k Německu**
- **poslední pokus o německou ofenzívu v Ardenách** – mohutný tankový útok spojence přinutil ustoupit o desítky km
- ústup jenom dočasný
- **závěrečná ofenzíva spojenců – od poloviny ledna 1945**
- **březen 1945 – překročení Rýna, duben Labe**

osvobození Paříže - 1944

ARDENY 1944

Němečtí vojáci postupují podél
zničené americké kolony.

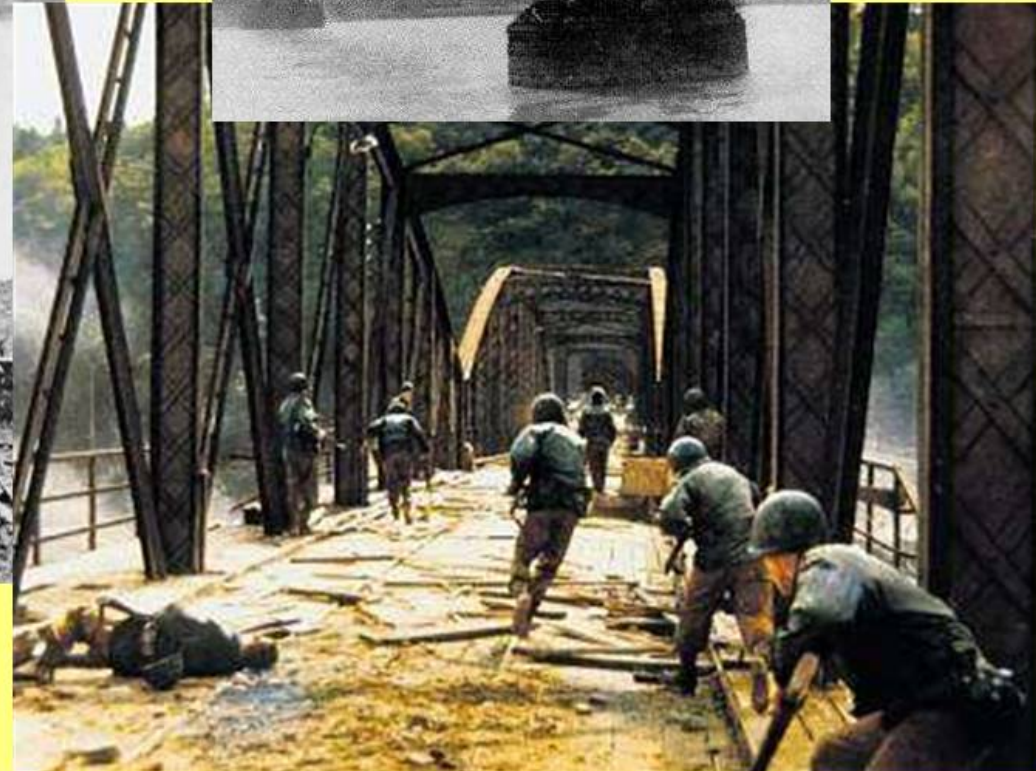
Američtí vojáci v Ardenách

Malmédský masakr -17. prosince 1944 zavražděno 71
neozbrojených amerických válečných zajatců
německý velitel Jochen Peiper

most u Remagenu 1945

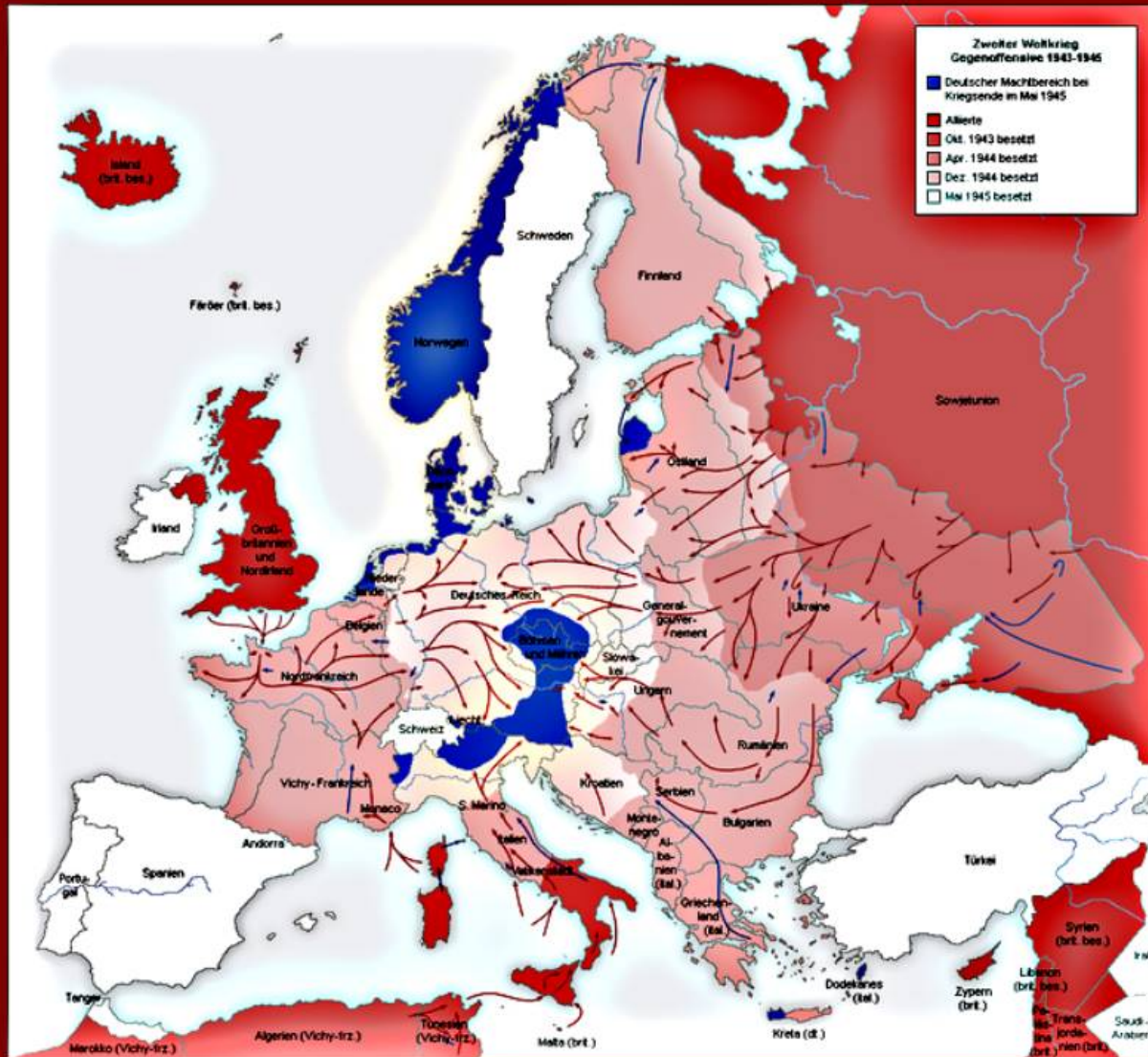

Východní fronta

uč. 85

- **od bitvy u Kurska – situace pevně v rukách Rudé armády**
- **postupovala do střední a jihovýchodní Evropy**
- léto 1944 - státní převraty v Bulharsku Rumunsku – vyhlásily Německu válku
- říjen 1944 – osvobození Jugoslávie za pomoci srbských partyzánů
- od jihu útok proti Maďarsku
- na severu Evropy kapitulovalo Finsko
- **Rudá armáda přes Pobaltí do Polska**

Situace 1943 - 1945

letní ofenzíva 1944 Operace Bagration

Sovětské houfnice 203mm od 3. běloruského frontu v
palebných postaveních, léto 1944.

Varšavské povstání uč. 85

- 1.srpna 1944 ve Varšavě protiněmecké povstání – nekomunistický odboj, sovětská vojska mu nepomohla, i když byla před Varšavou
- Němci Varšavské povstání během dvou měsíců zlikvidovali

JALTSKÁ KONFERENCE uč. 85 – 86

- **únor 1945 na Krymu – konference velké trojky – požadavek bezpodmínečné kapitulace Německa,**
- **jeho rozdělení do okupačních zón, potrestání válečných zločinů**
- **poválečné uspořádání světa – v osvobozených státech volby**
- **polské území zabrané Sov. svazem 1939 mělo SSSR zůstat, Polsko odškodněno na západě na úkor Německa**
- **později se však staly sovětskými satelity – vznikl Jaltský mýtus**

- **Sovětský svaz se zavázal po skončení války v Evropě vyhlásit válku Japonsku**
- **na základě dohody konference vytvořena v San Francisku od dubna do června 1945 OSN – 51 států**

KONEC VÁLKY

- polovina dubna – zahájen útok Rudé armády na Berlín
- drtivá přesila Rudé armády
- 30. dubna spáchal A. Hitler v podzemním bunkru sebevraždu
- definitivní porážka – 7. května 1945 v Reměši (Regensburg) bezpodmínečná kapitulace německé armády (gen. Jodl) – protože se nezúčastnily špičky sovětské armády - na nátlak Stalina pouze dočasná kapitulace
- znovu podepsána v Berlíně 9. května (polní maršál Keitel)
- konec druhé světové války v Evropě

Mrtvý A. Hitler?

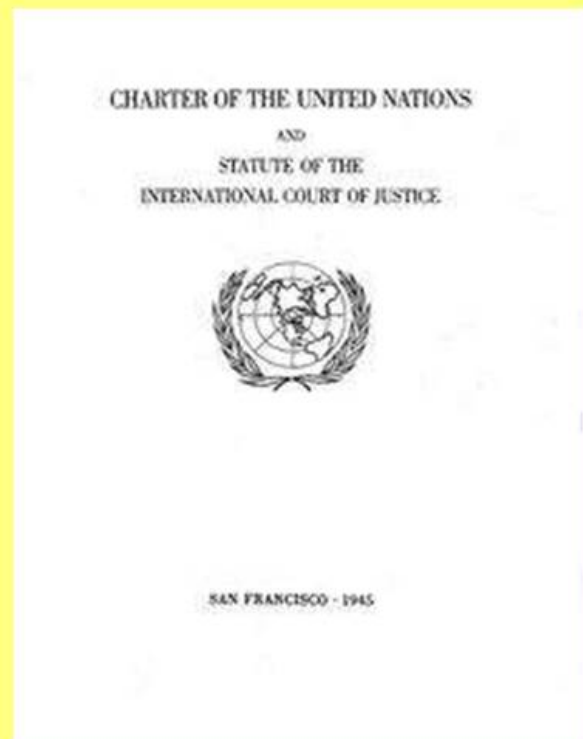
Podpis kapitulace v Berlíně – polní maršál Keitel

ZALOŽENÍ OSN

- 1945 ustavující zasedání Organizace spojených národů (zakládajícím členem i Československo)
- Charta OSN – ochrana míru, lidských práv, zabezpečení blahobytu všech národů

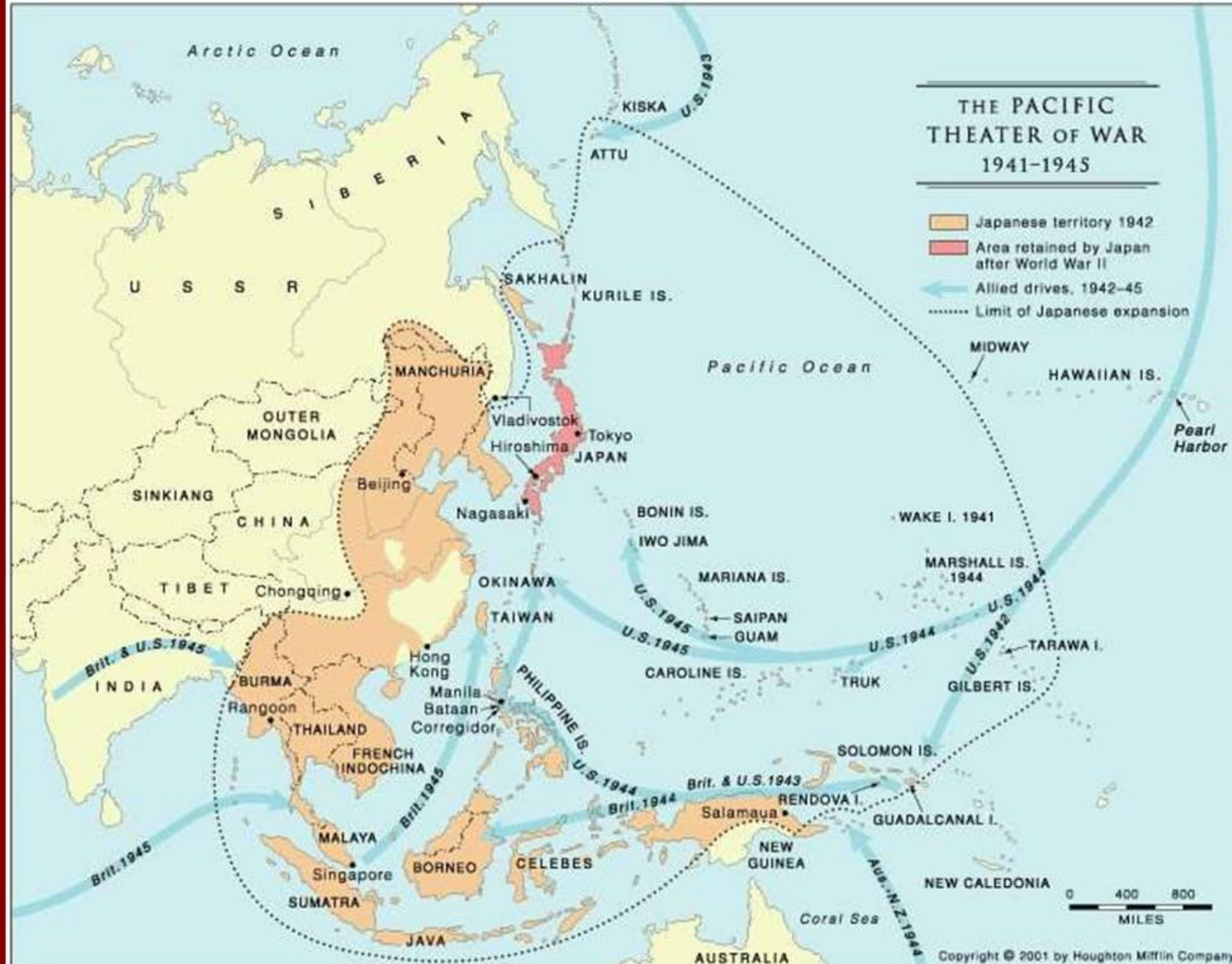
Podpis Charty OSN v San Franciscu (1945).

KAPITULACE JAPONSKA

- USA se zaměřily na porážku Japonska
- Duben 1945 obsadily Filipíny a ostrov Okinawa, vítězily i v JV Asii, bombardovaly japonská města
- Japonci bojovali do posledního muže, letci sebevrazi (kamikadze)
- USA chtěli předejít dalším statisícovým ztrátám životů vojáků, nabídly Japonsku kapitulaci, Japonci ale nepřijali

THE PACIFIC THEATER OF WAR 1941-1945

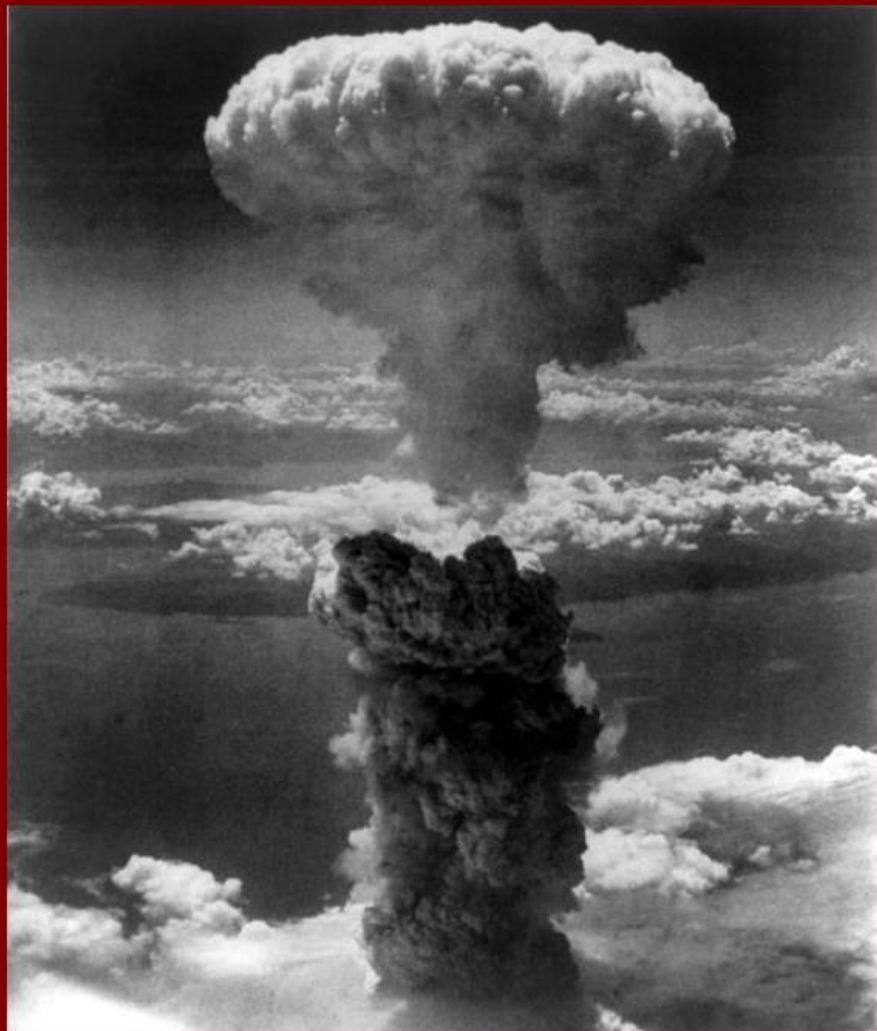
- Japanese territory 1942
- Area retained by Japan after World War II
- Allied drives, 1942-45
- Limit of Japanese expansion

ATOMOVÁ BOMBA

- červenec 1945 úspěšně vyzkoušena, prezident Harry Truman dal pokyn použít ji proti Japonsku
- 6.srpna svržena na Hirošimu a 9.srpna na Nagasaki
- 2.září podepsána kapitulace Japonska na palubě amerického křižníku Missouri

LITTLE BOY

NAGASAKI

Kamikaze

kapitulace Japonska

sedící MacArthur

KONCENTRAČNÍ TÁBORY

- Počátky budování **vyhlazovacích táborů** pro židy, Slováky a cikány – Osvětim, Majdanek, Bergen Belsen, organizuje Heinrich Himmler.
- Vyhlazeny 3/4 židovské populace
- termín holocaust = vyhlazování
- *holocaust = hebrejsky zápalná oběť, toto označení je tedy poněkud nepřesné*

Holocaust

- Fašistický režim od samého počátku své existence plánoval systematické vyvražďování ras, které považoval za méněcenné – především židů, cikánů a Slovanů.
- Pro likvidaci ras, které neměly v „Novém světě“ místo byly používány vyhlazovací tábory.
- O zvěrstvech v táborech věděla celá fašistická garnitura, ale největší odpovědnost nesl Hitler a autor teorie vyhlazení ras – velitel policie a SS Heinrich Himmler

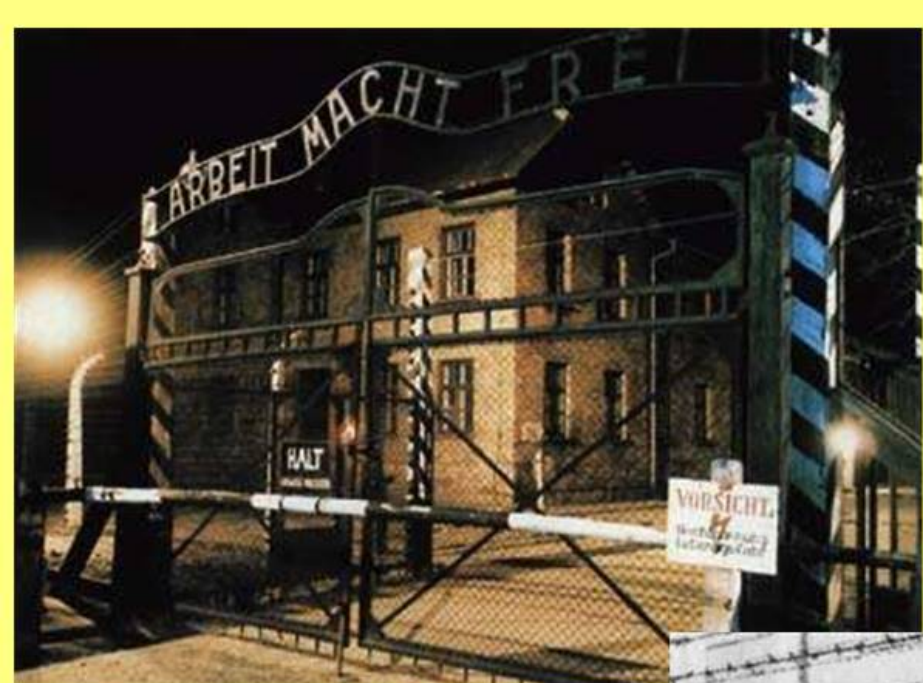

Tábory

- Byly různého typu a používaly se zde také různé metody masové likvidace – utýrání hladem, popravy v plynových komorách za použití přípravku CyklonB nebo fyzická likvidace těžkou prací za minimálního příjmu stravy

Mathausen

Osvětim, hlavní brána

Selekce Židů v Osvětimi

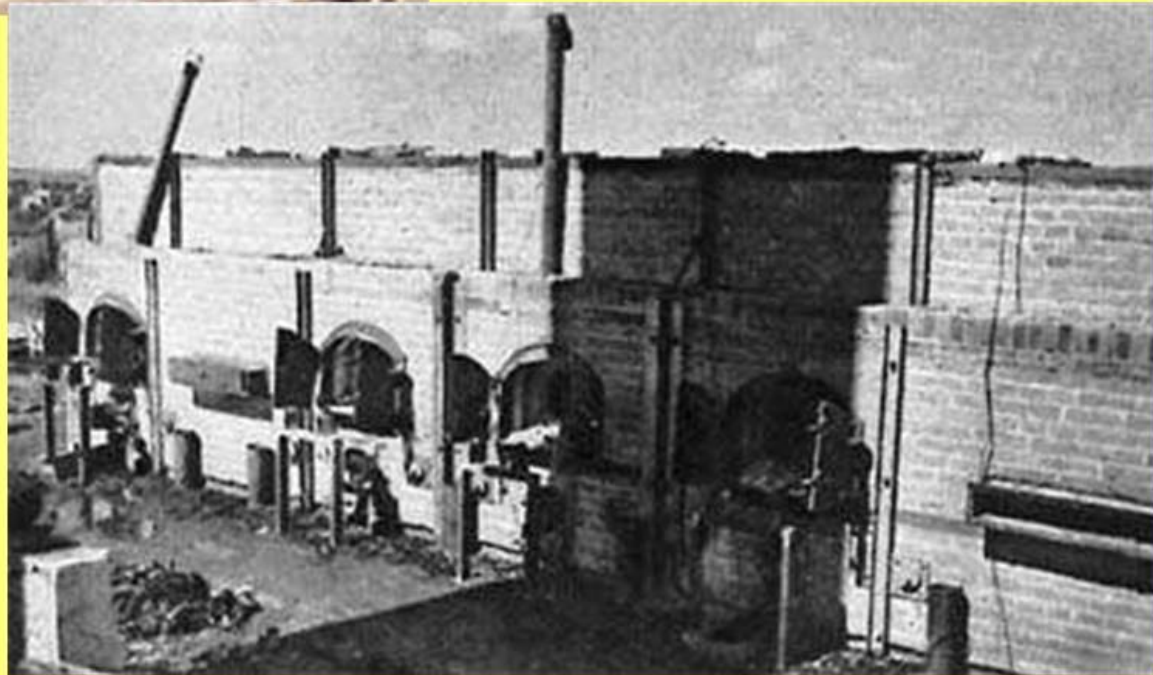

Osvětim - zatím živí

Osvětim, mrtví

Krematorium v Majdanku

Časté byly také pokusy na lidech, které prováděla řada německých lékařů. Táborů bylo mnoho po celé říši a jejich existence byla pečlivě tajena.

Osvětim

Sachsenhausen